

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β΄

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

(12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019)

ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Σεβασμιώτατοι αδελφοί,

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας ἠσχολήθη ἐντατικῶς μέ τό θέμα τῆς «Αὐτοκεφαλίας» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας. Κατάληξις ὄλων αὐτῶν τῶν σκέψεων, ἀπόψεων καί συζητήσεων ἦταν ἡ παραπομπή του στίς Συνοδικές Ἐπιτροπές τῆς Ἐκκλησίας μας: α) τήν ἐπί τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν ζητημάτων καί β) τήν ἐπί τῶν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν, ὥστε ἀπό κοινοῦ νά εἰσηγηθοῦν δεόντως πρός τήν Ἱερά Σύνοδο (βλ. Δελτίο Τύπου Δ.Ι.Σ., 7ης Μαρτίου 2019).

Πρός τόν σκοπό αὐτό, μάλιστα, ὅλες οἱ λαμβανόμενες ἐπιστολές καί τά σχετικά κείμενα, πού ἐλαμβάνοντο, διεβιβάζοντο στίς δύο αὐτές Ἐπιτροπές, προκειμένου νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος.

Άναφορά στο «Ουκρανικό» έγινε και σε άλλες συνεδριάσεις της Δ.Ι.Σ.

α. Στις 2 Απριλίου με άφορμή την επίσκεψη αντιπροσωπείας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και την σχετική ενημέρωση που έγινε περί αυτής στα μέλη της Ιεράς Συνόδου.

β. Στις 22 και στις 23 Μαΐου με άφορμή τό Γράμμα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ονουφρίου, διά του οποίου προσεκλήθη ή Έκκλησία της Ελλάδος νά συμμετάσχει στην όνομαστική του έορτή. Καί

γ. στις 27 Ιουνίου και στις 27 Αύγουστου, που ανέγνωσθησαν οί σχετικές έπιστολές του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κυθήρων κ. Σεραφείμ.

Έν τῷ μεταξύ, τήν 13η Αύγουστου ή Αρχιγραμματεία έλαβε τό Κοινό Πόρισμα τῶν δύο Συνοδικῶν Έπιτροπῶν (Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων καί Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων) καί τό Εἰσηγητικό Σημείωμα ὑπό τόν τίτλο «Τό ζήτημα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας στήν Ιερά Μητρόπολη Κιέβου», τά όποῖα καί ανέγνωσθησαν κατά τήν διάρκεια τῆς συνεδριάσεως τῆς Διαρκοῦς Ιεράς Συνόδου τῆς 28ης Αύγουστου, ἐπί παρουσία καί τῶν Σεβασμιωτάτων Προέδρων

τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, Ὁρεστιάδος καί Σουφλίου κ. Δαμασκηνοῦ καί Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνατίου.

Ἡ συζήτηση περί τοῦ Οὐκρανικοῦ στήν ἐν λόγῳ συνεδρία τῆς 28ης Αὐγούστου διήρκεσε τρεῖς ὥρες καί οἱ δύο ἅγιοι ἀδελφοί Διδυμοτείχου καί Δημητριάδος, ὡς ἐξετάσαντες λεπτομερῶς τό θέμα μετά τῶν ὑπολοίπων μελῶν τῶν περί αὐτούς Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀπήντησαν σέ ὅλα τά ζητήματα, τά ὅποια ἐτέθησαν ἀπό τούς ἅγιους Συνοδικούς, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐτοποθετήθη καί προσωπικῶς ἐπί τοῦ θέματος κατά τήν διάρκειαν τῆς συνεδριάσεως.

Τό πόρισμα τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, τό ὅποιο εὑρίσκεται στή διάθεση κάθε ἀδελφοῦ πού ἐπιθυμεῖ νά τό μελετήσῃ, κατέληξε στίς ἐξῆς ἐξ ἐπόψεως νομοκανονικῆς βασικές θέσεις:

α. Οὐδέποτε τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον παρεχώρησεν εἰς τό Πατριαρχεῖον Μόσχας τήν δικαιοδοσίαν του ἐπί τῆς Μητροπόλεως Κιέβου. Ἀνέθετο εἰς τόν Μόσχας ἐπιτροπικῶς διά Πράξεως τοῦ 1686 «ἵνα ἔχη ἐπ' ἀδείας» καί μόνον τό δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν καί ἐνθρονίζειν τόν ἕκαστοτε, ὑπό Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κιέβου, ὁ ὅποιος ὀφείλει νά μνημονεύει πρωτίστως τοῦ ὀνόματος τοῦ

Οικουμενικοῦ Πατριάρχου (Κανών 120 Καρθαγένης).

β. Τό Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει τό προνόμιον τῆς «ἐκκλήτου προσφυγῆς» καί παρά Ἀρχιερέων ἐτέρου ἐκκλησιαστικοῦ κλίματος, ἐάν καί ἐφ' ὅσον ὁ ἐκκαλῶν Ἀρχιερεὺς ἤθελε ὑποβάλη σχετικόν αἶτημα (βλ. Φιλάρετος, Μακάριος) (Κανόνες 9 καί 17 Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

γ. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης εἶχε καί ἔχει πάντοτε ἀπαραμείωτον τό κανονικόν δικαίωμα οὐχί μόνον ὅπως μεριμνᾷ ὀφειλετικῶς διά τήν ὑποστήριξιν τῶν ἐμπεριστάτων ἢ δοκιμαζομένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλά καί τήν δεσμίαν κανονικήν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀναλαμβάνη ἐγκαίρως ὅλας τὰς ἀναγκαίας πρωτοβουλίας διά τήν πρόληψιν, τήν ἀποτροπήν ἢ τήν θεραπείαν τῶν ἐπικινδύνων ἀπειλῶν ἢ δοκιμασιῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τῶν σώματος. Ἄλλωστε, ἡ ὅλη ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἤτοι τόσο σέ εὐτυχεῖς, ὅσο καί εἰς χαλεπούς καιρούς, ἀποτελεῖ ἐν τοῖς πράγμασι μαρτυρίαν τῆς πάντοτε ἀνιδιοτελοῦς ἢ καί θυσιαστικῆς προσφορᾶς τοῦ πρὸς ὅλας τὰς ἐμπεριστάτους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

δ. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει κανονικόν προνόμιον αὐτό μόνον νά ἀνακηρύσσει τό αὐτοκέφαλον τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (βλ. Γεωργίας 1990. Τσεχίας 1998, Πολωνίας 1924, Ἀλβανίας 1937, Ἑλλάδος 1850, Σερβίας 1878,

Ρουμανίας 1885, Βουλγαρίας 1945 κ.λπ.).

Δυστυχῶς, ἐπειδή τό Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀπουσίασεν ἀπό τᾶς ἐργασίας τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης, κατά τό 2016, δέν ἐδόθη ἡ δυνατότης συζητήσεως τοῦ θέματος τῆς χορηγήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου καί οὕτω ἐχάθη ἡ εὐκαιρία ὅπως συναποφαίνεται μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν διά τήν χορήγησίν του.

ε. Κατά τό ἄρθρον 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, πού γνωρίζει κεφαλή τῆς τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ἀναπόσπαστα ἐνωμένη δογματικά μέ τήν Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης καί μέ κάθε ἄλλη ὁμόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τηρεῖ ἀπαρασάλευτα, ὅπως ἐκεῖνες, τούς ἱερούς ἀποστολικούς καί συνοδικούς κανόνες καί τίς ἱερές παραδόσεις. Εἶναι αὐτοκέφαλη, διοικεῖται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καί ἀπό τήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο πού προέρχεται ἀπό αὐτή καί συγκροτεῖται ὅπως ὀρίζει ὁ Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας, μέ τήρηση τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου 1850 καί τῆς Συνοδικῆς Πράξης τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Καί κατέληγε τό κοινόν Πόρισμα τῶν δύο Ἐπιτροπῶν στά ἐξῆς:

«Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω θεωρήσαντες τό θέμα τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ἐξ ἐπόψεως κανονικῆς, οὐ μὴν ἀλλά καί νομικῆς, εὐσεβάστως εἰσηγούμεθα ὅτι οὐδέν τό κωλύον τήν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας καί τήν ἀπόλυτον ἐναρμόνισιν καί συμπόρευσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Κατόπιν τούτων, ὅπως ἀνεγράφη καί στό Δελτίο Τύπου τῆς 28ης Αὐγούστου, ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος μετά ἀπό ἐκτενῆ συζήτηση ἀνεγνώρισε «τό κανονικό δικαίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τήν παραχώρηση τοῦ Αὐτοκεφάλου, καθῶς καί τό προνόμιον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά χειρισθεῖ περαιτέρω τό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας».

*

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διοικητική ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τῶν ἀποστολικῶν ἤδη χρόνων ἀπεσκοπεῖ εἰς τήν διαφύλαξιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοπικήν, περιφερειακήν καί οἰκουμενικήν προοπτικήν καί εἰς τήν πρόληψιν ἢ ἀποτροπήν τῶν αἰρετικῶν ἢ σχισματικῶν ἀπειλῶν διά τήν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας συνεδέθη πάντοτε ἀρρήκτως πρὸς τὸν συνοδικὸν θεσμόν διὰ νὰ βεβαιουῖται συνεχῶς ἡ ἀποστολικὴ διαδοχὴ πίστεως καὶ τάξεως. Ἄλλωστε, οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοί τους ἐπίσκοποι εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν φορεῖς τῆς μεταδοθείσης εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐξουσίας του διὰ τοῦ «ἐμφυσήματός» του διὰ νὰ ἐγγυῶνται ὄχι μόνον τὴν βεβαιότητα τῆς θείας Εὐχαριστίας εἰς ἐκάστην τοπικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνότητα ὅλων τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας «εἰς πάντα τὰ ἔθνη» (Μτθ. 28, 18-20) καὶ «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1, 7-8) κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τῆς Αὐτοκεφαλίας ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς συνόδου (325) εἰς ὅλας τὰς ρωμαϊκὰς ἐπαρχίας τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου διὰ τὸν συνοδικὸν ἔλεγχον τῆς ἐκλογῆς, τῆς χειροτονίας καὶ τῆς κρίσεως ὅλων τῶν ἐπισκόπων ἐκάστης ἐπαρχίας.

Όλοι γνωρίζομεν ὅτι αἱ προκλητικαὶ ἀνθερεσίαι τόσο τῶν μητροπολιτῶν, ὅσο καὶ τῶν Ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐπέβαλον τὴν ἄρσιν τῆς Αὐτοκεφαλίας τῶν μητροπολιτῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς

αὐτῶν εἰς τὴν ὑπερέχουσαν ἀυθεντίαν τῶν ἐξάρχων τῶν
ρωμαϊκῶν Διοικήσεων ἢ τῶν πέντε Πατριαρχῶν διὰ ἀποφάσεων
Οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἀποδεχθέντες τὴν
χριστιανικὴν πίστιν λαοὶ ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν Ἱεραποστολὴν
(Γεωργιανοί, Βούλγαροι, Σέρβοι κ.ἄ.) προέβαλλον ἀμέσως τὴν
ἀξίωσιν τῆς ἀποδόσεως ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ
Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, τῆς ἐκκλησιαστικῆς Αὐτοκεφαλίας
αὐτῶν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τῆς ἐθνικῆς των ταυτότητος.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ μετὰ τὴν προτεσταντικὴν
Μεταρρύθμισιν τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος προβολὴ τῆς ἐκκοσμικευμένης
ἐθνοκρατικῆς ἰδεολογίας τῶν νέων φιλοσόφων τοῦ Διαφωτισμοῦ
ἐπηρέασεν ὅλα τὰ νεοσύστατα κράτη τῶν ἀπελευθερωθέντων
ἀπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν ὀρθοδόξων λαῶν καὶ ἐξεφράσθη διὰ
τῆς ἀκρίτου ἀξιώσεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς των Αὐτοκεφαλίας
ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον
παρεχῶρει πάντοτε προθύμως καὶ ἀνιδιοτελῶς τὴν
Αὐτοκεφαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἑνὸς ἀνεξαρτήτου κράτους, ἂν
βεβαίως εἶχον τὰς ἀπαραιτήτους κανονικὰς προϋποθέσεις, διὰ
τὴν κάλυψιν τῶν ἀμέσων καὶ ἐπιτακτικῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν
εἰς ἓν ἐκκοσμικευμένον κράτος καὶ ὑπὸ μίαν δυναστικὴν

ὀρθόδοξον κρατικήν ἐξουσίαν, ἐνῶ δὲν παρέχῳρει τὴν ἐκκλησιαστικήν Αὐτοκεφαλίαν εἰς ὀρθοδόξους λαούς, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον εἰσέτι ἀποκτήσει κρατικήν ἀνεξαρτησίαν.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ Ὅρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπήγετο συνήθως ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν διαδοχικήν δυναστικήν κυριαρχίαν εἴτε τῆς Πολωνίας, εἴτε τῆς Μεγάλης Ρωσσίας, ἀλλ' ὅμως παρέμεινε πάντοτε εἰς τὴν κανονικήν ἐκκλησιαστικήν δικαιοδοσίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀμφισβητηθῇ ἀζημίως διὰ τὰ κυρίαρχα κράτη ἡ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀποδοκιμάζει ὡς ἀντικανονικὰς πράξεις, μετὰ μεγάλης μάλιστ' ὀξύτητος, τὴν ὀφειλετικήν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Αὐτοκεφαλίας τῆς Ὅρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, ὡς ἐάν αὐτὴ ἀνῆκε κανονικῶς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, ὡς φιλόστοργος Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Μητροπόλεως Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον χιλιετίαν, ὄχι μόνον εἰς οὐδὲν ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ παραιτεῖται ἐκ τῆς κανονικῆς

ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ διά νά ἐνταχθῆ δικαίως ἡ
μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας τῶν 40 περίπου ἑκατομμυρίων
ὀρθοδόξων πιστῶν εἰς τήν κοινωνίαν τῶν αὐτοκεφάλων
Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί νά ἀναπτύξη ἐλευθέρως τήν
ποιμαντικήν διακονίαν τοῦ δοκιμαζόμενου εὐλαβοῦς οὐκρανικοῦ
λαοῦ, ἀνεξαρτήτως ὅποιασδήποτε ἔξωθεν ἐπεμβάσεως.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀνακήρυξις τῆς ἐκκλησιαστικῆς
Αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἰδιαιτέρως
ἐπωφελῆς διά τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, θά ἀποδειχθῆ δέ καί
πολύτιμος διά τήν ἐνίσχυσιν τῶν σχέσεων τῶν δύο ἀδελφῶν
αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Μεγάλης Ρωσσίας καί
τῆς Οὐκρανίας.

Ὑπό τό πνεῦμα αὐτό, εἰσηγοῦμαι τήν ἀναγνώρισιν ὑπό
τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τῆς Αὐτοκεφαλίας τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας τῆς ἀνεξαρτήτου Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας.

Ἁθηνῶν Ἐργάσιμος β'